

עומק הפשט

גליון נושא:

בס"ד, יום ג' פרשת תצוה, ט' אדר תשע"ז.
ענינא דיומא - ימי הפורים.

דיונים אקטואליים בסוגיות הנלמדות, לעורר לב
המעייין, ואין לסמוך על הדברים הלכה למעשה.

'עד דלא ידע'

פנינים

שביבי אש...

מוות דם וסכנה: בספר סדר היום (פורים עמ' ר"מ, א"נ עמ' קפ"ז) נוקט שהחייב הוא כפשוטו ששכלו יתבלבל ויאמר אינו ברוך אלא ארור וכן להיפך. כי המן הרשע בקש להשמיד להרוג ולאבד ולשפוך דם היהודים, נעשה ענין קרוב לזה מתוך שמחה עד שנשאר כמתים מושכבים ארצה. ומצד אחר, הוא חשב לשפוך דם ואנו נוסף דם על דמינו.

וכתב בשדי חמד (מערכת חי"ת כלל צ"ב ד"ה ובמה שתמהתי) שהגר"א היה משתכר בפורים כפשוטו עד לסכנה, כי מחייב אינש לבסומי בפוריא, וחייב כמו מתחייב בנפשו. וכעין זה כתב החכם צבי (יעב"ץ בסידור ח"ב ריש עמוד תצ"ג) הובא בשערי תשובה (ס"ק ב'), "שמעתי מאבי מורי הגאון ז"ל שהוא היה נוהג בבחרותו לקיים מצוה זו כמאמרה. שאין הדבר יוצא מידי פשוטו. בענין המעשה".

גופני לגמרי! ביאור מרתק חידש המהר"ל (אור חדש עמוד ד'), שהגוף והשכל שני הפכים, כאשר האחד קם השני נופל, בפורים המן רצה לכלות את הגופים של ישראל מן העולם, לכן תקנו ימי משתה ושמחה שזה הנאת הגוף, וצריך לבסומי בפוריא 'עד דלא ידע', שיהא השכרות כל כך עד שיסולק השכל לגמרי, והאדם נעשה גופני לגמרי. וההיפך מזה ביום הכיפורים, שהרשע ס"מ המקטרג צר ואויב לאדם, ומבקש לאבד את הנשמה, לכן נאסר כל הנאות הגוף לבטל כח הגוף ולהגביר כח הנשמה (א.י.פ.).

שקר: מבואר בגמ' (ב"מ כג:) שמותר לתלמיד חכם לשקר בשלושה דברים, ואחד מהם הוא 'בפוריא'. ועיין רש"י ותוס' שם מה שפירשו. אולם המהרש"א (חידושי אגדות ב"מ כג: ד"ה בפוריא) מפרש דקאי אפורים, כלומר אף שלא הגיע למצב של 'עד דלא ידע', מותר לשקר ולעשות עצמו כאילו הוא מבוסס ואינו יודע בין ארור המן לברוך מרדכי, וזה אחד מג' דברים שמותר לתלמיד חכם לשנות מפני השלום.

כאילו לא ידע: מדברי המהרש"א עולה, שמותר לתלמיד חכם לשקר ששתה 'עד דלא ידע', אף שבאמת לא קיים חובתו. אכן בנמוקי יוסף (מגילה דף ז:) כתב "לא שישתגע בשכרותו, אלא למימר מילי דבדיחותא עד דסברי אינשי דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי". לפירוש זה כך גדר החיוב 'עד דסברי אינשי דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי'. ❖

חייב אינש לבסומי בפוריא

מקור החיוב: מבואר בגמ' (מגילה ז:) מיחייב אינש לבסומי בפוריא 'עד דלא ידע' בין ארור המן לברוך מרדכי. רבה שחטיה לרבי זירא בסעודת פורים, למחר בעי רחמי ואחייה. ופירש רש"י לאבסומי להשתכר ביין, וכתב רבינו חננאל בסימא - פירוש שיכור.

דין זה נפסק להלכה ברי"ף (מגילה דף ג:), וברא"ש (מגילה פרק א' סי' ח'), ס' האורה (ח"א סי' ס"ז), ראב"ן (הל' מגילה), בעל העיטור (עשרת הדברות הל' מגילה), ס' המנהיג (הל' מגילה), רוקח (סי' רל"ז), רבינו ירוחם (נתיב י' ח"א ס"ב-ג'), טור (סעי' ב'), אבודרהם (פורים ד"ה ואמר), מהרי"ל (מנהגים הל' פורים אות י').

וזה לשון הרמב"ם (מגילה וחנוכה פרק ב הלכה טו), כיצד חובת סעודה זו שיאכל בשר ויתקן סעודה נאה כפי אשר תמצא ידו, ושותה יין עד שישתכר וירדם בשכרות. ובשו"ע (או"ח תרצה ב) חייב אינש

מנהג ישראל תורה

שמחה של מצוה!

הוללות: כתב הביאור הלכה (סימן תרצה ד"ה 'עד דלא ידע') בשם המאירי, שלא נצטוונו על שמחה של הוללות ושל שטות, אלא בשמחה של תענוג, שיגיע מתוכה לאהבת השי"ת והודאה על הניסים שעשה לנו. וכתב החיי אדם, היודע בעצמו שיזלזל במצוה מן המצוות או שינהוג קלות ראש מוטב שלא ישתכר.

שינה: ולשון הרמ"א (סי' תרצ"ה סעי' א') ו"א דא"צ להשתכר כל כך, אלא שישתה יותר מלימודו וישן, ומתוך שישן אינו יודע בין ארור המן לברוך מרדכי". וכתב המשנ"ב (שם ס"ק ה') בשם הפמ"ג וכן ראוי לעשות.

אנוס: מאידך יש לציין למה שכתב הרמ"א בספרו מחיר יין (פרק ט' פסוק י"ט) "נראה לי בדרך פשט, כי מאחר שמצות פורים לשנות ולשמוח ואי אפשר שלא ישתה, על כן ישתה הרבה מאד שיגיע לשכרותו של לוט שאז פטור אף אם יחטא ויעבור על איזה עבירות, כי באנוס הוא ... עכ"ד.

תפילת שתוי: יש לתמוה בדברי הרמב"ם (מגילה וחנוכה פרק ב הלכה טו), כיצד סדר סעודה זו... וירדם בשכרותו. הרי יתכן שיפסיד ברכת המזון מתוך שכרות ושינה. בפרט לשיטת הגר"א (א.א.) ששיכור אסור לברך ברכת המזון, ואיך מותר ליכנס למצב של 'עד דלא ידע' תוך הסעודה קודם ברכת המזון?

אכן התירוץ פשוט, שיכול לישון קצת ואח"כ יתעורר ויברך ביישוב הדעת. וגם קודם השינה יכול לברך ברכת המזון למרות שכרותו, כמפורש במשנ"ב (סימן קפה ס"ק ו') שיכור לגמרי שאין יכול לדבר בפני המלך, מחלוקת אם יכול לברך, ולכתחילה יברך קודם שיבוא לידי כך, ובדיעבד יברך בשכרות גמורה. שתה ויכול לדבר בפני המלך, לכל הדעות יכול לברך ברכת המזון, כמבואר בשו"ע (קפה סעיף ד'). ועיין בביאור הגר"א (סימן צט). ואפילו תפילת 'שמונה עשרה' כתב המשנ"ב (תרצה), בשם הים של שלמה (ביצה פ"ב), ששתוי מותר להתפלל בפורים, כל זמן שראוי לעמוד בפני המלך, כי זה מצות היום.

פזמון: בבית הגרש"ז אויערבאך זצ"ל היה נהוג, לשיר בעסק גדול בסעודת פורים פזמון על סדר א"ב, כל מיני לשונות יקר וגדולה למרדכי, ולשונות חרפה וזלזול להמן, כגון "אורה למרדכי אלה להמן" וכו' (הליכות שלמה פרק יט הערה 77). ❖

לבסומי בפוריא, 'עד דלא ידע' בין ארור המן לברוך מרדכי.

1. רבה שחטיה לר' זירא

מאידך לדעת כמה ראשונים לית הלכתא כוותיה – כמבואר בבעל המאור (מגילה דף ג:), ובשבולי הלקט (סי' ר"א) בשם רבינו אפרים זצ"ל הובא דבריו במאירי (מגילה דף ז:), "ומה שאמר כאן עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי כבר פירשו קצת גאונים שממה שהזכיר אחריו קם רבא שחטיה לרבי זירא נדחו כל אותם הדברים".

העירו, הרי בגמ' מפורש דלשנה הבאה ביקש רבה לר' זירא שוב לסעוד יחד, וסירב משום דלאו בכל יומא מתרחיש ניסא. משמע שבעצם נשאר החיוב.

שכרות: כתוב (משלי כג) אַל תִּהְיֶה בְּסִבְיָי יָיִן, ובגמ' (סנהדרין דף ע) אין לך דבר שמביא יללה לאדם אלא יין. והקשה הביאור הלכה (תרצה ד"ה חייב איניש) בשם האליה רבה איך חייבו חז"ל להשתכר בפורים הרי נתגנה השכרות בתורה ובנביאים בכמה מקומות. ותירץ, מפני שכל הניסים שנעשו לישראל בימי אחשורוש היו על ידי משתה (הריגת ושתי, המלכת אסתר, עליית המן ומפלתו) לכן חייבו חכמים להשתכר שיהא נזכר הנס הגדול בשתיית היין.

2. גדר החיוב

חקירה: חקרו רבותינו האחרונים האם החיוב לבסומי 'עד דלא ידע'; זה השיעור שעד אז עדיין יש עליו חיוב לשתות, או שזו המטרה שיגיע בפועל למצב של 'עד דלא ידע'. עוד חקרו האם "עד ועד בכלל" שצריך להגיע בפועל עד לשכרותו של לוט, או "עד ולא עד בכלל", וכאשר מגיע לשיעור 'עד דלא ידע' פקע חיוב שתיה.

הפקעת החיוב: כתב היד אפרים (על הט"ז ס"ק א') "נתפרש בחזיון... עד שלא ידע כו', הך עד הוא, ולא עד בכלל". וידוע החידוש של השפת אמת (מגילה דף ז: ד"ה מחייב) וז"ל; דאין הכוונה שמחויב להשתכר כל כך עד שלא ידע, אלא דכל היום מחויב לעסוק במשתה, ו'עד דלא ידע' עדיין החיוב עליו לאפוקי כשהגיע לשיעור זה אבל אפילו קודם השיעור יוצא כל שעוסק במשתה.

פטור: מהלך דומה כתב בספר עמק ברכה (סוף פורים ד"ה שמעתי), מה ששמע מהג"ר ישראל סלנטר זצ"ל, "דאין פירושו שחייב להשתכר ואינו יוצא ידי המצוה אם לא נעשה שכור מהיין, אלא עיקר המצוה היא רק לשתות יין ולהתבסס, אבל אינו נפטר אם כבר שתה ונתבסס, אלא מחויב עוד לחזור ולשתות, וככה נמשכת חיוב מצוה זו של משתה ושמחה כל יום פורים, ואינו נפטר ממנה עד שישתכר ולא ידע בין ארור המן וכו', שאז נפטר ממצוה זו, כדין שכור ושוטה שפטור ממצוה. ונמצא שהשיעור 'עד דלא ידע' אינו שיעור בקיום המצוה, אלא הוא שיעור לענין לפטור מהמצוה".

ודייק כן מלשון הרמב"ם (מגילה פרק ב' הלכה טו), שלענין בשר כתב 'שיאכל בשר', אך לענין יין כתב 'ושותה יין' ולא כתב 'וישתה' כי המצוה של יין נמשכת כל היום! [ועיין בלשון הקרבן נתנאל (מגילה פרק א' אות י') שמשמע כדעת העמק ברכה]. וסיים שברש"י מפורש שהמצוה היא להשתכר ביין וכן כתב הטור.

ריבוי משתה: דעת הג"ר יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל (ארחות רבנו ח"ג עמוד נ"ו אות צ"א) דמחויב עד השיעור הזה, והיינו לשתות בסעודה קצת יותר מהרגלו ואח"כ עוד קצת, אבל לא מחויב לשתות בלי הפסק עד שישתכר, ושזה עיקר המצוה השכרות, אלא עיקר המצוה ריבוי הסעודה והמשתה, וחייב בזה עד שיהיה 'עד דלא ידע'.

והוסיף הסטייפלער, שגם לשיטתו יש להעמיד את חקירת הגר"י סלנטר זצ"ל האם החיוב רק פעם אחת 'עד דלא ידע' ותו לא מחויב אם נתפכח, או דהחיוב להיות במשך כל היום 'עד דלא ידע', ונפק"מ כאשר נתפכח האם מחויב עוד פעם להתחיל בסעודה, או דכבר יצא עם הסעודה הקודמת.

פשיטות: לכאורה מדברי הרמ"א, שהמליץ לקיים 'עד דלא ידע' בשינה, וכן נקטו אחריו שכך ראוי לעשות הפמ"ג, והערוך השלחן והמשנ"ב, מוכח שהחיוב הוא לבוא בפועל לידי 'עד דלא ידע'. עוד משמע בדבריהם שאם פעם אחת היה במצב של 'עד דלא ידע', אינו מתחייב שוב. ועיין מה שכתבו בזה בספר משנת יוסף (ח"ד סימן נ' אות ד'), ובספר פסקי תשובות (סוף אות ד', הערה כ"ג).

גימטריה: כתב המהרי"ל (מנהגים הל' פורים אות י') בשם מהר"י סג"ל וספר אגודה, הובא בבאר היטב (סימן תרצה ס"ק ב') בשם המג"א, שמספיק בכך שאין יודע לחשב את הגימטריה של 'ארור המן' - 'ברוך מרדכי', ששניהם בגימטריה 502.

יסוד: חקירה נפלאה מעלה הגר"מ שטרנבוך שליט"א (מועדים וזמנים חלק ב' סימן קצ), האם החיוב הוא שגם השינה מכח השתיה תהיה ביום פורים, או דלמא מספיק שהשתיה של פורים גורמת שירדם אחרי פורים. ולכאורה אפשר לתלות את זה בצדדים הנ"ל, שאם המטרה הוא להגיע לידי 'עד דלא ידע' צריך שגם השינה תהיה בתוך פורים, אבל אם זה רק שיעור בשתיה, מספיק שנרדם אחרי פורים ששנתו מוכחת ששתה כשיעור.

3. מה מקור החיוב לבסומי?

דברי קבלה: יש כמה מקורות לחיוב לבסומי, ונפרט את חלקם; לשון השו"ע (סי' תרצ"ו סעי' ז'), "יש מי שאומר שאונן מותר בבשר ויין, דלא אתי עשה דיחיד דאבילות ודחי עשה דרבים דאורייתא לשמוח בפורים, דדברי קבלה נינהו שהם כדברי תורה".

הערות מבני החבורה

האם החיוב דווקא ביין?

שאלה: השאלה מתבקשת, האם החיוב הוא דווקא ביין, כמו במשתה אחשוורוש ומשום שזה משמעות המילה 'משתה' כמבואר ברש"י במגילת אסתר, או דלמא הוא הדין שאר משקאות חריפים המשכרים (כגון; שיכר, בירה, וויסקי, וודקה, ערק, ברנדי, קוניאק, סיידר, כהל 95%, ליקר, וכדומה), שיש בהם ריכוז אלכוהול ניכר?

תשובה: יש בזה מחלוקת! בגליוני הש"ס (מגילה דף ז:): **ובמקראי קודש** (פורים סימן מד) דייקו שצריך יין דווקא, ממה שכתב רש"י (מגילה ז:): לאבסומי, להשתכר ביין. וכן מדויק ברמב"ם (מגילה ב טו), וכן עולה מדברי הביאור הלכה שצריך דווקא יין, זכר למשתה אחשוורוש (העירו), איך יתכן שבמשתה אחשוורוש, הסעודה הגדולה בעולם, לא הוגשו מגוון משקאות חריפים? ויש ליישב דמ"מ עיקר המשתה היה ביין. וכן מוכח בשו"ת רדב"ז (ח"א סי' תס"ב), וברוקח (סימן רל"ז), דהמצוה דווקא ביין. מאידך מסתימת לשון השו"ע (תרצה ב') והנו"כ (שם) משמע שאין צריך יין דווקא, ועיין בפסקי תשובות (סימן תרצה אות ג' עמוד תקפ) שהאריך בזה.

הכרעת פוסקי זמננו, שמועיל גם שאר משקאות חריפים. ודעת הגר"נ קרליץ שליט"א (שלמי תודה פורים סימן לא עמוד שכו) שמצוה מן המובחר רק ביין שנעשה בו הנס, אלא שיוצאים ידי חובה גם בשאר משקים. כמו בחנוכה שמצוה בשמן זית שנעשה בו הנס, אך יוצא גם בשאר שמנים ונרות. ומטו משמיה דהגר"ש אלישיב זצ"ל (הליכות והנהגות פורים), שיש הידור ביין שבו נעשה הנס וכן המנהג להשתכר ביין, אך מי שקשה לו מספיק גם שאר משקאות חריפים 'לבסומי עד דלא ידע' (משנ"ב מהדורת דרשו סימן תרצה ביאורים ומוספים אות 16).

2 דינים: יש מחדשים (מ.מ.) שיש 2 דינים חלוקים; דין 'משתה' המביא לידי שמחה המתקיים רק בבשר ויין כמו ביו"ט (ד.ק.), כלשונו הזהב של הרמב"ם (מגילה פרק ב' הלכה טו) - כיצד חובת סעודה זו שיאכל בשר, ושותה יין עד שישתכר וירדם בשכרות. בנוסף לזה יש חיוב לבסומי 'עד דלא ידע', המתקיים בכל משקה חריף המשכר, ואפילו על ידי שינה כמבואר ברמ"א (סימן תרצה).

יסוד זה מדויק בשו"ע (סימן תרצה), שבדין 'עד דלא ידע' לא הזכיר יין, מאידך בשו"ע (סי' תרצ"ו סעי' ז') בדין אכילה בפורים הזכיר שיש חיוב של יין "יש מי שאומר שאונן מותר בבשר ויין, דלא אתי עשה דיחיד דאבילות ודחי עשה דרבים דאורייתא לשמוח בפורים". הרי לנו שמשתה זה דווקא ביין, ועד דלא ידע' הוא בכל דבר.

וכן עולה מדברי הגר"י קנייבסקי זצ"ל (ארחות רבינו ח"ג עמוד נו), שאפשר להשתכר גם ביי"ש וכדומה [וכן משמע בערוך השלחן סעיף ה'], אלא שצריך לשתות קצת יין מדין 'משתה' שהוא ביין. ❖

משתה: כתב רש"י (אסתר ה' ד') – "אַל הַמִּשְׁתָּה. כל סעודה נקראת על שם היין שהוא עיקר". חשוב לציין, שלפי דעת המהר"ל (סי' נ"ו אות ט') הובא בלקט יושר (עמ' קנ"ז ד"ה בהלכות), זה רק מצוה בעלמא, מאן דבשם ליה ולא למי שמזיק לו, כי מצד החיוב של ימי משתה שייך משתה גם בלא שכרות ובסומי כולי האי. וכן כתב הראב"ה (סוף סימן תקסד), הובא בהגהות מימוניות (מגילה פרק ד' אות ב'), דכל הני למצוה בעלמא ולא לעכב.

שמחה: כתב בסדר היום (פורים עמוד ר"מ, א"נ עמ' קפ"ז), והמג"א (סי' תרצ"ו ס"ק י"ד, ס"ק ט"ו), והפמ"ג (סי' תרצ"ו א"א ס"ק ט"ו) והמשנ"ב (סי' תרצ"ו ס"ק כ"ד) "שהחיוב של סעודת פורים הוא בבשר ויין כי אין שמחה בזולתם, וכתב ימי מִשְׁתָּה וְשִׁמְחָה (אסתר ט' כ"ב).

דרבנן: בספר מועדים וזמנים (ח"ב סי' קע"ה ד"ה ולע"ד), נוקט שרק מדרבנן תיקנו שחייב אדם לבסומי בפוריא 'עד דלא ידע', ולא יצא מדרבנן חובת משתה ושמחה אלא בבשר ויין 'עד דלא ידע'.
ואמר בזה הג"ר גרשון אדלשטיין שליט"א, ראשית החיוב לבסומי הוא רק ביום ולא בלילה, וכבר נפסק להלכה (או"ח תרצה, א) סעודת פורים שעשאה בלילה לא יצא ידי חובתו, ליל פורים אינו זמן סעודה, והרמ"א שם כתב שגם בלילה ישמח וירבה קצת בסעודה, היינו לאכול משהו לתוספת שמחה, אבל לא לשותות ולהשתכר בלילה.

וגם לבסומי ביום, אם השתייה מביאה לידי שכרות והוללות זה דבר חמור מאד! ידוע מגדולי עולם, רבי ישראל סלנטר ועוד צדיקים, שבשעת שכרותם היו מדברים דברי תורה עמוקים, דברי חכמה וחסידות, אבל לא שמענו שמשתכרים שכרות של הוללות, ולא ראינו כן אצל החזון איש, הבריסקער רב, רבי איסר זלמן, הקהילות יעקב, וכל גדולי הדור, גם הגדולים שחיים איתנו ב"ה לאורך ימים, אינם משתכרים כך בפורים.

רק שותים קצת יותר מן הרגיל כדי להירדם ולישון, ומקיימים עד דלא ידע בשינה, כמו שכתב הרמ"א בשם 'ש אומרים' (שם ב) "שאין צריך להשתכר כל כך אלא ישתה יותר מלימודו ויישן ומתוך שישן אינו יודע בין ארור המן לברוך מרדכי", והמשנה ברורה שם הביא בשם פרי מגדים שכתב שכן ראוי לעשות.

אבל שתייה לשם שכרות, הרי זו תאוות השתייה, וכשאדם שתוי הרי אינו בן אדם, אלא כבעל חי, ומדבר שטויות. על פי רוב אלו שהיו שתויים אחר כך מתחרטים, אמנם יש יוצאים מן הכלל שלא מתחרטים, אבל בדרך כלל מי שהוא בר דעת מתחרט ושואל מה דיברתי, שאינו זוכר מה שדיבר בשכרותו.

והנה יש כאלה שמתוך שכרותם 'נכנס יין יצא סוד', ומתחילים לבכות על דרגתם בתורה, ומתעוררים בשכרותם לאהבת תורה. אבל מי שאינו בדרגה כזאת, אזי על ידי השתייה הוא נהפך מאדם לבעל חי, וזה אפילו ביום פורים לא ראינו לגדולי הדור שעשו כן, וכלשון הגמרא (ברכות ל, א) לא חזינן לרבנן קשישי דעבדי הכי, זוהי לא דרך התורה אלא פריקת עול.

אין שום היתר לפריקת עול בפורים, ולא לביטול תורה, רק כפי הנצרך בשביל שמחת פורים, לעצמו ולבני המשפחה, שירגישו בבית אווירה של שמחה ומצב רוח טוב, שמחה של מצוה כמו שכתב הרמב"ם (הלכות יום טוב ו, כ) "שמחה שיש בה עבודת יוצר הכל", והיינו עבודת השם בשמחה, לשמוח בקיום מצוות היום, אבל סתם שכרות אינה שמחה אלא הוללות, עכ"ד.

סיכום הגיליון:

4. דינים העולים

לדעת השו"ע ורוב הפוסקים הלכה כרבא דחייב איניש לבסומי 'עד דלא ידע', והטעם משום משתה, שמחה, דברי קבלה, מדרבנן. יש נוקטים להלכה שאין חיוב לבסומי 'עד דלא ידע', מכח מעשה דרבה שחטיה לר' זירא.

חקרו האחרונים; האם "עד ולא עד בכלל", או דלמא "עד ועד בכלל". עוד חקרו רבותינו כאשר נתיישבה דעתו אחרי שקיים פעם אחת 'עד דלא ידע', האם שוב חוזר החיוב, או לא.

לדעת המשנ"ב הדרך הראויה הוא, שישתה יותר מלימודו ויישן ומתוך כך לא ידע. אכן הרבה פוסקים המליצו לקיים 'עד דלא ידע' כפשוטו. אך הזהירו שיהא שמחה של מצוה ולא הוללות חלילה.

לפירוש המהרש"א (דלא כרש"י ותוס'), אחד מג' דברים שמותר לתלמיד חכם לשקר, להראות ולומר 'דלא ידע', למרות שבאמת לא קיים חובתו. לדעת הנמו", עיקר החיוב הוא 'עד דסברי איניש דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי'.

נחלקו הפוסקים, האם החיוב הוא ביין דוקא, זכר למשתה אחשורוש, ואין משתה אלא ביין. או דלמא מועיל כל משקה חריף המביא ל'עד דלא ידע'. ❖

'עומק הפשט'

נייד: 052-7687405 | פקס: 02-6507823 | 5047867@gmail.com

לעילוי נשמת
הגאון הגדול
רבי יעקב
אדלשטיין
זצ"ל, נלב"ע
כז שבט
תשע"ז
ת.נ.צ.ב.ה.

הנושא לשבוע הבא;

ירושות בתחית המתים – מסכת ב"ב דף קלג.

אפשרות להנצחה; לע"נ, לרפו"ש, לישועה, וכדומה!

ניתן לשלוח - רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה.

אפשר לתרום עבור הוצאת הגיליונות בעמדות הממוחשבות של 'נדריים פלוס' ו'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'.

וכן בקו הצדקה 073-2757000 יש להקיש עבור קוד 1529.

העלון הוקדש
להצלחת
הרב משה בן
רבי בצלאל
יהודה שליט"א

